

Άγιο Πνεύμα και χαρίσματα κατά τον ιερό Χρυσόστομο

[Ορθοδοξία / Θεολογία](#)

[Αλέξανδρος Χριστοδούλου, Θεολόγος](#)

Στην περικοπή Α΄ Κορ. 12, 1-12 ο Απ. Παύλος παρουσιάζει ένα πίνακα των διαφόρων χαρισμάτων μέσα στην Εκκλησία για να υπογραμμίσει ότι πίσω από την ποικιλία αυτή των χαρισμάτων υπάρχει, το ένα και το αυτό Άγιο Πνεύμα. Σύμφωνα με την επιγραμματική φράση του, «διαιρέσεις δε χαρισμάτων εισίν, το δε αυτό Πνεύμα» (Α΄ Κορ. 12,4).

Παραθέτουμε την περικοπή σε μετάφραση

« Για τα πνευματικά χαρίσματα, αδελφοί, δεν θέλω εσείς να έχετε άγνοια. Ξέρετε ότι, όταν ήσασταν ειδωλολάτρες, παρασυρόσασταν προς τα άφωνα είδωλα σαν να σας τραβούσε κανείς. Γι' αυτό σας κάνω γνωστό ότι κανείς που μιλάει φωτισμένος από το Πνεύμα του Θεού δεν λέει: «Καταραμένος είναι ο Ιησούς», και κανείς δεν μπορεί να πει: «Ο Ιησούς είναι ο Κύριος» παρά μόνο με το φωτισμό του Αγίου Πνεύματος. Υπάρχουν διάφορα είδη χαρισμάτων, αλλά το Πνεύμα που τα δίνει είναι το ίδιο. Και υπάρχουν διάφορα είδη διακονιών, αλλά ο Κύριος που τις

αναθέτει είναι ο ίδιος. Και υπάρχουν διάφορα είδη ενεργειών, αλλά είναι ο ίδιος Θεός που ενεργεί τα πάντα σε όλους. Στον καθένα δίνεται η φανέρωση του Πνεύματος για το συμφέρον. Στον ένα το Πνεύμα δίνει λόγο σοφίας, σε άλλον δίδεται λόγος θείας γνώσεως από το ίδιο Πνεύμα. Σε άλλον το ίδιο Πνεύμα δίνει πίστη, σε άλλον το ίδιο Πνεύμα δίνει χαρίσματα θεραπείας διαφόρων ασθενειών, σε άλλον την δύναμη να κάνει θαύματα, σε άλλον προφητικό χάρισμα, σε άλλον να διακρίνει τα πνεύματα, σε άλλον να μιλάει διάφορες γλώσσες, σε άλλον να ερμηνεύει τις γλώσσες. Όλα δε αυτά τα ενεργεί το ένα και το αυτό Πνεύμα, που τα μοιράζει ιδιαιτέρως στον καθένα όπως θέλει.»

Η ερμηνεία του ιερού Χρυσοστόμου

Ο ιερός Χρυσόστομος ασχολείται με αυτή την περικοπή σε δύο ερμηνευτικές ομιλίες του. Επιμένει στο πρόβλημα των προστριβών, παραπόνων, συγκρούσεων και ζηλοτυπιών μεταξύ των μελών της Εκκλησίας της Κορίνθου, εξαιτίας της διαφοράς χαρισμάτων. Βλέπει την προσπάθεια του Απ. Παύλου να σβήσει τις πικρίες και τις θλίψεις που δημιουργούσε η διαφορά των χαρισμάτων σε μεγάλα και μικρά. Απευθυνόμενος στους Κορινθίους τους ρωτά: «Γιατί θλίβεσαι, για ποιό λόγο υποφέρεις; Επειδή δεν έλαβες όσο και ο άλλος; Επειδή σου δόθηκε μικρότερο και όχι μεγαλύτερο χάρισμα; Προσπάθησε να καταλάβεις ότι αυτό που σου δόθηκε είναι χάρισμα, είναι δώρο και όχι οφειλή, και τότε θα υπερνικήσεις την θλίψη σου. Γι' αυτό και ο Απόστολος από την αρχή είπε ότι «υπάρχουν διάφορα είδη χαρισμάτων». Χρησιμοποίησε τη λέξη χάρισμα που σημαίνει δωρεά. Γι' αυτό δεν πρέπει να υποφέρεις στο θέμα των χαρισμάτων, αλλά αντίθετα να νοιώθεις και ευγνωμοσύνη. Σκέψου ακόμη και το εξής: έστω και αν έλαβες λιγότερο από κάποιον άλλο που δέχθηκε ένα μεγαλύτερο χάρισμα, έχεις τιμηθεί εξ ίσου με εκείνον αφού έλαβες από την ίδια πηγή. Διότι δεν μπο-ρείς να πεις ότι σ' εκείνον το χάρισμα δόθηκε από το Άγιο Πνεύμα ενώ σε σένα δόθηκε από κάποιον άγγελο. Και σε σένα και σ' εκείνον, ό,τι χαρίσθηκε, χαρίσθηκε από το Άγιο Πνεύμα. Γι' αυτό ακριβώς και ο Παύλος, στην φράση «διαιρέσεις δε χαρισμάτων εισί» πρόσθεσε αμέσως «το δε αυτό Πνεύμα». Επομένως, έστω και αν υπάρχει διαφορά στην δόση δεν υπάρχει δια-φορά στον δότη, που είναι το Άγιο Πνεύμα· και συ που πήρες το λιγότερο και ο άλλος που πήρε το πιο πο-λύ, αντλείτε από την ίδια πηγή» (Migne P.G. 61,243).

Στον πίνακα των πνευματικών χαρισμάτων που αναφέρει ο Παύλος, ο ιερός Χρυσόστομος υπογραμμίζει αυτά που συντελούν στην έξαρση της παραπάνω απόψεως. Ο Απόστολος γράφει ότι «στον ένα το Πνεύμα δίνει λόγο σοφίας, σε άλλον δίδεται λόγος θείας γνώσεως από το ίδιο Πνεύμα. Σε άλλον το ίδιο Πνεύμα δίνει πίστη, σε άλλον το ίδιο Πνεύμα δίνει χαρίσματα θεραπείας διαφόρων ασθενειών». «Βλέπεις», τονίζει ο ιερός Χρυσόστομος, «ότι παντού ο Παύλος κάνει την προσθήκη λέγοντας «εν τω αυτώ Πνεύματι» και «κατά το αυτό Πνεύμα»! Ξέρει ότι αυτή η αλήθεια προσφέρει με-γάλη άνεση και παρηγοριά... Το πλήρες φάρ-μακο που δίνει ειρήνη και άνεση ψυχής στο ζήτημα της διαφοράς χαρισμάτων είναι η γνώση και συνείδηση ότι όλοι λαμβάνουν από την ίδια ρίζα, από τους ίδιους θη-σαυρούς, από τα ίδια νάματα. Γι' αυτό και ο Απόστολος αντλώντας συνεχώς από το γεγονός αυτό εξισώνει τις διαφορές, εξομαλύνει την φαινομενική ανωμαλία και διαλύει την θλίψη που συνδέεται με τις διαβαθμίσεις των χαρισμάτων (Migne P.G. 61, 244) .

Ο ιερός Χρυσόστομος προβάλλει και ένα άλλο σημείο που το ονομάζει «ετέραν παράκλησιν» για να δείξει ότι το θεωρεί συμβολή στην σωστή κατανόηση της διαφοράς χαρισμάτων. Πρόκειται για την άποψη ότι τα χαρίσματα δίδονται μέσα στην Εκκλη-σία «προς το συμφέρον», δηλαδή για το πνευμα-τικό συμφέρον του κάθε πιστού και ολόκληρης της κοινότητας. Ο Απόστολος, εξηγεί ο ιερός Χρυσόστομος, παρηγορεί εκείνον που θα έλεγε: «και τί ση-μαίνει για μένα ότι ο ίδιος Κύριος και το ίδιο Πνεύμα και ο ίδιος Θεός είναι πίσω από κάθε χάρισμα, όταν εγώ έλαβα λιγότερο από τον άλλο πιστό; Σ' αυτόν τον παραπονούμενο

αδελφό ο Παύλος απαντά: έλαβες λιγότερο διότι έτσι συνέφερε, έτσι ήταν το καλύτερο, από κάθε ά-ποψη. Ο Θεός ενήργησε με τον τρόπο αυτό όχι για να σε ατιμάσει ούτε για να δείξει ότι είσαι κατώτε-ρος του άλλου, αλλά επειδή μεριμνά για σένα, επειδή εί-ναι στοργικός έναντι της αδυναμίας σου και αποβλέπει σ' αυτό που είναι το καλύτερο για σένα. Διότι αν κάποιος λάβει ένα μεγαλύτερο χάρισμα ενώ δεν εί-ναι σε θέση να το βαστάξει, αυτό θα αποβεί αρνητικό, θα προκαλέσει βλάβη και θα δημιουργήσει θλίψη»(Migne PG. 61, 244). Γι' αυτό, αδελφοί, συμπεραίνει ο Παύλος, «ας μην αδημονούμε και ας μη θλιβόμεθα λέγοντας γιατί έ-λαβα αυτό και γιατί δεν έλαβα εκείνο το χάρισμα; Ούτε να ζητούμε ευθύνες από το Άγιο Πνεύμα. Εφόσον γνωρίζεις ότι η φροντίδα και στοργή του Αγίου Πνεύ-ματος για σένα σου χάρισε ό,τι σου χάρισε, πρέπει ν' αντιληφθείς ότι η ίδια στοργή και φροντίδα καθορίζει και το μέτρο της δωρεάς. Δέξου την δωρεά και μάθε να χαί-ρεσαι για ό,τι έλαβες. Μη δυ-σφορείς για όσα δεν έλαβες, αλλά απεναντίας νοιώσε βα-θύτατη ευγνωμοσύνη διότι δεν σου δόθηκαν περισσότε-ρα από ό,τι θα μπορούσες να αντέξεις» (Migne PG 61,246).

Ο ιερός πατέρας με την ερμηνεία του στην περικοπή είναι σαφής και βέβαιος για την ύπαρξη των χαρισμάτων, για την πραγματικότητα των φανερώσεων του Αγίου Πνεύματος στην Εκκλησία της Κορίνθου, στην οποία απευθύνεται ο Παύλος, δεν έχει δε αμφιβολία για την ύπαρξη πι-κριών, θλίψεων, παραπόνων μέσα σ' αυτή την Εκκλησία, λόγω διαφοράς χαρισμάτων. Ο ιερός Χρυσόστομος δέχεται την γνησιότητα των χαρισμάτων, αλλά ταυτόχρονα εκφράζει καθαρά ότι οι άνθρωποι που είχαν λάβει τα χαρίσματα αυτά, βρί-σκονται σε χαμηλό πνευματικό επίπεδο. Η πεποίθησή του για την παρουσία της ανθρώπινης μικρότητας και αδυναμίας, ακόμη και μέσα σε έντονα χαρισματικές καταστάσεις, διαφαίνεται σε κά-θε γραμμή της ερμηνείας του.

Στην ερμηνεία του της περικοπής Α' Κορ. 12, 1-12 ο ιερός Χρυσόστομος αναφέρεται στην σύγκριση και την ριζική διαφορά μεταξύ του ειδωλολά-τρη μάντεως και του προφήτη της Παλαιάς ή της Και-νής Διαθήκης.

Ο Παύλος, παρατηρεί , προκειμένου να μιλήσει «περί των πνευματικών» (στ. 1) δηλαδή «των έργων του Πνεύματος» και των χαρισμάτων, αποσαφηνίζει εξ αρχής την διαφορά με-ταξύ μαντείας και προφητείας. Το κάνει αυτό στο στίχο 2 όταν λέει: «Οίδατε ότι ότε έθνη ήτε, προς τα είδωλα τα άφωνα ως αν ήγεσθε, απαγόμενοι». Το νόημα των λό-γων αυτών είναι το έξης: Μέσα στην ειδωλολατρεία, αν κάποτε αιχμαλωτίστηκε κανείς από το ακάθαρμο πνεύμα και άρχισε να λέει μαντείες, βρέθηκε σε μια κατάσταση στην οποία δεν ήξερε τί έλεγε. Απλούστατα, συρόταν δεμένος από το πνεύμα, σαν να επρόκειτο να απαχθεί βιαίως. Γιατί αυτό ακριβώς είναι το χαρακτηριστικό του μάντεως, το να είναι εκτός εαυτού, το να εξα-ναγκάζεται, το να σπρώχνεται, το να σύρεται όπως οι μαινόμενοι. Αυτά όμως δεν συμβαίνουν στον προφήτη του Θεού. Ο προφήτης λέει όσα λέει, με διάνοια νηφά-λια και άγρυπνη, μέσα σε κατάσταση πνευματικής εγρηγόρσεως και ισορροπίας και με βαθειά επίγνωση των λό-γων του.» (Migne P.G. 61, 241)

Στη δαιμονική κατάσταση που εκπροσωπεί η μαντεία, ο Χρυσόστομος αντιπαραθέτει και πάλι, την προφητεία που άνθισε στην Παλαιά Διαθήκη και στην Καινή Δια-θήκη. Ο Παύλος, σημειώνει ο ιερός πατέρας, «δεν μίλησε στο Α΄ Κορ. 12, 1-4, για τα δικά μας, δηλαδή για τους προφήτες, διότι αυτά ήταν όλα φανερά στους Κορινθίους. Οι προφήτες προφήτευαν πως άρμοζε σ΄ αυτούς, με σύνεση και πλήρη ελευθερία. Ήταν κύριοι να μιλήσουν ή να μη μιλήσουν. Και αυτό διότι δεν τους πίε-ζε καμιά ανάγκη. Η προφητεία ήταν εξουσία με την οποία είχαν τιμηθεί. Έτσι εξηγείται γιατί ο Ιωνάς έ-φυγε, γιατί ο Ιεζεκιήλ ανέβαλλε, γιατί ο Ιερεμίας

παραι-τήθηκε. Ο Θεός δεν τους εξανάγκαζε, αλλά τους συμβούλευε, τους παρακινούσε, τους απειλούσε, χωρίς να σκοτίζει την διάνοιά τους. Χαρακτηρι-στικό ιδίωμα του δαίμονα είναι το να δημιουργεί κατα-στάσεις θορύβου, μανίας και φοβερού σκοτισμού. Χαρα-κτηριστικό ιδίωμα του Θεού είναι το να φωτίζει και το να διδάσκει με σύνεση τα πρόποντα». (Migne PG 61,242)

Στην ανωτέρω ερμηνεία των πρώτων στίχων του κειμένου Α΄ Κορ. 12, 1-12, ο ιερός Χρυσό-στομος αποκαλύπτει τις ουσιαστικές θεολογικές και ανθρωπολογικές του προϋποθέσεις για τη σωστή προσέγγιση του ζητήματος των χαρισμά-των μέσα στην Εκκλησία. Το χάρισμα δεν σημαίνει σε καμιά περίπτωση κα-ταναγκασμό, βία, σκληρή επιβολή στην ανθρώπινη θέληση ή αναίρεσή της, έστω και προσωρινή. Ο αποδέκτης της δωρεάς του Αγίου Πνεύματος διατηρεί ακέραια την ελευθερία του και αμείωτη την ενέργεια της θελήσεώς του. Οποιαδήποτε ελάττωση ή αναστολή και εξαφάνιση της πνευματικής ελευθερίας, είναι ένδειξη της παρουσίας δαιμονικής δυνάμεως και όχι χαρίσματος του Αγίου Πνεύματος.

Το χάρισμα επί πλέον, δεν σημαίνει άμβλυση των διανοητικών λειτουργιών, της νηφαλιότητας, της εγρήγορσης, της αυτοσυνειδησίας. Το αντίθετο ισχύει. «Θεού το φωτίζειν και μετά συνέσεως διδάσκειν τα δέοντα», γι' αυτό και ο προφήτης και γενικότερα ο χαρισματούχος μέσα στην Εκκλησία ενεργεί μετά διανοίας «νηφούσης και σωφρονούσης καταστάσεως και ειδώς α φθέγγεται».

Ο τονισμός από τον ιερό Χρυσόστομο της ελευθερίας και της διανοητικής εγρήγορσης, που διαφυλάσσονται σε κάθε περίπτωση χαρίσματος του Αγίου Πνεύματος, δείχνουν την πρωταρχική σημα-σία που αποδίδει στον άνθρωπο ως άνθρωπο μέσα στην Εκκλησία. Για τον ιερό Χρυσό-στομο οι δωρεές του Αγίου Πνεύματος σπείρονται, φυ-τρώνουν και αναπτύσσονται πάντοτε μέσα σ' ένα κλίμα διαφυλάξεως της ανθρώπινης ελευθερίας και πνευματι-κής ακεραιότητας.

<https://bit.ly/3gyVhnu>